

E Queeschen an en Ondugene ginn dacks nawell séier rosen.

Wann dir dee Saz emol genee iwverleet: **Méi lëtzebuergesch geet et net!** Et wier och vläicht interessant, fir en an d'Däitscht, Franséisch oder d'Englescht ze iwversetzen. Probéiert, oder **gitt engem aneren déi Schank ze knaen ...** à propos: „Schank knaen“ ass alt erëm esou „Eises“, datt een sech nëmme ka wonneren. Et sief dann, et ass engem egal ... an et braddelt een och egal wat, z. B. datt d'Lëtzebuergesch jo dach keng Sprooch ass. Maja.

Wa mir dann hei **nach emol „am Krees“ weider dréinen**, kann ee gesinn, datt am Däitschen z. B. de „Schinken“ ze fanen ass, mä dat ass eis „Ham“, déi mir da mat den Anglofonen deelen; déi huet zwar eng déckeg „Schank“, ower an enger däitscher Ham ass dat ... e „Knochen“. Wa mir bei „Ham“ kruwwele ginn, komme mir ganz liicht bei de spuenesche „jamón“, well do den „h“ an de „j“ sech a ville Wieder (an Nimm) anenee verkrämpen.

Hei kënt ee jo da bal un **e sproochlecht/linguistescht Päerderchesspill** denken, ganz interessant. Ass iech an deem Zesammenhank ewell opgefällt, datt mir z. B. beim Schneiden (Garrelen?) un enger Ham en englescht Wuert gebrauchen: eng „Schlëiss“, also „a slice“, keng „Scheibe“; wann eng Schlëiss grouss ass, héiert een esou guer vun enger „Flaatsch“ schwätzen ... woumat mir erëm iwver „flat“ beim Englesche landen; „tranche“ huet an der Zäit knapps ee gesot, et ass ower vill am Gebrauch. Bei deer Hamegeschichtchen ass och nach ze bemierken, datt eng am Lëtzebuergesch eng „Héiss“ a keng „Hachs“ huet; och, datt **eng Ham „gereezt“ an net „geree(ä)chert“** gëtt. Besonnesch ower, datt zwar vun enger „gekachter“ Ham rieds geet: déi ower em gotteswëllen net d'ärf kachen, héchstens stonneweis bei 70° oder manner soll „sizzeren/walsen“. Wat ass zugudderlescht d'éischt wichteg, fir eng genësseg Ham ze „maachen“? D'Solper! Alt erëm eiser eegener Ausdréck een ... well et jo bei äis keng „Lake“, keng „saumure“ a kee „pickle“ gëtt. ☺

Deer Sätz, wéi den hei uewen an der Iwwerschrëft léissen sech mat den Dosende maachen; och rondrëm d'Ham: *Den Heng huet sech e Wëppel vun der Héiss erfogegarelt an deem eragehol. Sou Sätz wiere jo einfach dat bescht Mëttel, fir ze weisen, datt dat krappegt Lëtzebuergesch säin eegene Pad dabbert.* Ech wier iwvergens frou, wann der en etlech dat „Spill“ giffe matmaachen. Schwéier ass et net ... eng Zort Reetsel. An deem Sënn hu mir hei an der KLACK e puer Nummere laang wëlles, rondrëm e Pak typesch lëtzebuergesch Ausdréckweisen ze schreiwen. Ok, dat ass net apaart „wëssenschaftlech“; mä bedenkt emol wéi Kanner eng Sprooch léieren: net mat Grammatik, mä duerch „nomaachen“ an hiert Gebabbels no an no „riichtzebéien“; dat geet dach esouguer sou bis an d'Melodie bei all Idiom eran. Vergläicht de „Klank“, den Takt an d'Betounug am Franséische mat deem vun Däitschen ... vun asiateschem „Sing-sang“ oder slaveschem „Gemaufels“ emol net ze schwätzen.

Rondrëm an iwver d'Haus

Et ass hei ewell méi dacks gesot ginn, datt mir keen „Daachstull“ mä e „Gespäer“ hunn; eng „charpente“ scho guer net. Wësst dir, wat e „Versinn“ am Haus ass? Mir hunn och keng „Daachluck“, mä eng **Daach-/Späicherlicht**; natierlech och keng „Kellerluck“, mä eng **Kellerlicht**. D'Héicht vun den Zëmmeren ass e „Versinn“; d'Hausdier huet ëmmer „**viischt Dier**“ geheescht, an dacks war dodriwwer eng ... **Iwwerlicht**. De **Kullang** huet et bis haut gepackt, ower mam „**Kondel**“, deem Rouer vun uewen erof, ass et ewell méi problematesch, grad ewéi am haarde Wanter keng „Zapfen“ erföhänke mä gefruere „**Spacken**“ oder „**Spuerken**“ ... deer een ower och als Stécker vun Zänn am Mond kann hunn; „Zapfen“ hu mir keng un den Dännen/Tennebeem; dat waren ëmmer „**Lämmercher**“. E „**Leeëndaach**“ ass nun och emol kee „Schieferdaach“, an un de Fënsteren hate mir „**Speionetten/Reedelen**“, ower dat weess nach knapps een, gelldir. Datt mir an eisen Haiser zwar „**Krinn**“ hunn, ower ni eppes anescht wéi e „Stecker“, eng „Sicherheit“ an e „Schalter“, ass kengem ze verdenken. Do wou et ower eppes an eiser Sprooch an/um a rondrëm d'Haus gëtt, solle mir net muttwëlles eppes aus enger anerer erabrätschen“... a soen, si wier jo esou „aarm“.

Knéckjang!

Wann een **en zimlech Bossegen** ass, net wéi d'Leit, eng Grimmel „wënsch“, ee fir sech, da passt gutt dobäi, datt hien och knéckeg ass a vläicht esouguer nach kriddleg a verdréint, mat kengem eens gëtt an un allem ze knadden huet. EISES!

Iwwerleet emol gutt, wéi typesch EISES déi meescht vun deenen Ausdréck sinn; dat fällt engem am beschten op, wann ee **probéiert, esou Saachen an eng aner Sprooch ze zéien**. Dir fannt bestëmmt nach aner Ausdréck, mat deene vun engem net grad „digelech“ geschwat gëtt ... wann dat iech net zevill plot. ☺

Mogelpackung? Jeejee!

Et freet een sech wierklech, **wat mir mat deer houdäitscher „Sproochpautsch“ am Lëtzebuergsche maachen**. Hei guff a gëtt nach ëmmer „gefuddelt“, plazeweis „gefautelt“! Et gëtt esou guer e Kaartespill, dat esou heescht; do gëtt „gefuddelt“ an net „gemogelt“. Wann dir gutt iwverleet, da fannt dir „een Zock“ eraus, datt et sech hei em en 100 %ege lëtzebuergesch Ausdréck dréint, deen ower och glat näischt mat „mogeln“ ze din huet; och net mam franséischen „tricher“ oder dem engleschen „cheat“. Hei hu mir **en typesch Beispill, wéi eiser ureegener Wieder eent wierklech muttwëlles vun engem däitschen Ausdréck ermëlzt gëtt**, géint deen een zwar näischt huet, deen ower beileiwen net méi schéin, elegant oder „cool“ ass wéi eist „fuddelen“. An dann: Denkt dir vläicht och nach driwwer no, datt et doraus dat Adjektiv „fuddeleg“ gëtt ... z. B. fir e vill ze d'enne Rack?

„juckt“ et iech?

Da sidd dir vläicht vun Tréier ower net vun Dikrech. ☺ Mir soen dofir nun emol, et giff ee „bäissen“; de Substantiv (Dingwuert) dovun ass „Bass“, an deen huet hei net apaart vill mam däitsche „Biss“ ze dinn; dee mengt do eppes mat den Zänn. Dacks gëtt och verbruet (!) zu engem gesot, hie soll sech krazen, wann/wou et hie giff bäissen; iwversetzt dat emol op zerguttstert Däitsch, oder maacht eppes mat „**démanger**“, da spiert dir dat Eegenarteg vum eisem Idiom.

Probéiert emol driwwer nozedenken, wéivill **dees Typesche mir rondrëm eise Kierper am Lëtzebuergesch hunn**, an zwar vum Graffste wéi vum Feinste bei de Kierperdeeler. Mir brauchen z. B. keng „**Augenbrauen**“; do hu mir eis „**Aperhoer**“. „**Aendeckele**“ gëtt zwar fir „**Augenlider**“ gebraucht, ower **wie weess da wat „Lëschele“ sinn?** Am Lidd heescht et „**Virsch, o Virsch, wat hues du Broden**“, net „Waden“. Bei äis ass en „**Enkel**“ net nëmme e Kandskand, mä och dat Wénkelstéck vum Fouss mam Been ... hei si mir beim „angle/angel“ ... sicht emol am Däitschen oder Franséischen. Mir hunn och keen „**Nacken**“ a keng „**nuque**“; do geet eis „**Akaul**“ duer.

A wann dir net git!

Et kann ee jo verstoen, datt engem **bosse Saachen an d'Schwätz** kommen, wann een „aus dem Stand“ eraus an de Mikro muss schwätzen. Ech kréien all gudde „Broutdag“ Tëlfonggesprécher oder Mailen, wou et heescht: **Sot dach „deenen um Radio, si sollen ...“**. Mä ech hunn „deenen“ näischt ze soen! Et kann een hinnen héchstens roden, sech emol éierbar **an eis Literatur ze knéien**; mengentwéigen och an eis KLACK. Et ass och net verbueden, emol selwer e Brëfche mat sengem éierlechen Numm hannendrun ze schreiwen. ☺ Jo, mä, gelldir.

Geet et ower em dat Schrëftlecht an der Internet-Press, dann d'ärf een ower vläicht verlaangen, datt **eis Sprooch net zevill vergewaltigt gëtt**, z. B. net, datt do een „**eppes wouer hëlt**“ fir laanscht dat däitsch „wahrnehmen“ ze kommen, oder datt et laang „**Warteschleifen**“ aplaz „**Rëtschen/Reien**“ an der Covid-Zäit gëtt. Et gëtt och näischt „**oprecht erhal**“ mä einfach „an der Riicht“ ... esou wéi mir et hei fir eis propper Sprooch an der KLACK zënter ... 28 Joer maachen.

En décke Merci un eis Memberen!

Wéinst der Corona-Pandemie konnt eis Generalversammlung, déi fir den 28. März dëst Joer geplangt war, net an eisem Siège zu Izeg ofgehal ginn. Eise Comité huet dofir decidéiert, dës Generalversammlung, déi vun eise Statute virgeschriwwen ass, den 20. September 2020 „op Distanz“ ze halen, an dat am Aklank mat de Bestëmmungen, déi d'Regierung fir dës Pandemie festgesat hat.

Als Comité si mir ganz houfreg drop, datt net manner wéi 130 Membere bis den 20. September hire Stëmmziedel entweder per Mail oder mat der Post erageschéckt hunn. Domat hate mir bei dëser Generalversammlung „op Distanz“ méi Leit, déi mat ofgestëmmt hunn, wéi an all deenen anere Generalversammlungen, déi d'AL bis elo an deenen 49 Joer hat, déi d'AL bis elo besteet.

Mir hunn an eiser leschter Comitëssëtzung dës 130 Stëmmziedelen ausgezield a soe Merci fir dat grouss Vertrauen, dat de Comité doduerch vun de Memberen ausgesprach krut. Bis op e puer Enthaltungen an eenzelne Punkte waren all Äntwerte positiv. Op eiser Homepage hu mir d'Resultat vun der Ofstëmmung am Detail publizéiert.

Fir äis ass dat en Zeechen, datt eise Comité déi grouss Majoritéit vun de Memberen hannert sech huet, an dat encouragéiert äis. Dofir e grouse Merci u jidderen, deem d'Saach vun Lëtzebuergesch an eis Actioun um Häerz läit. Loosse mir äis weider fir eis Sprooch a fir alles, wat Lëtzebuergesch ass, asetzen – als Comité zesumme mat alle Memberen a Frënn vun der „Actioun Lëtzebuergesch“!

Fir de Comité vun der AL
Claude Bache, President